

HANDEL ZAGRANICZNY W WOJEWÓDZTWACH (NTS 2)

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2007-2013

Plan prezentacji:

1. Dlaczego handel zagraniczny według województw?
2. Cel pracy badawczej.
3. Produkty pracy badawczej.
4. Organizacja pracy badawczej.
5. Międzynarodowy handel usługami: metodologia badania; skala zjawiska obrotów niezidentyfikowanych terytorialnie; metoda rozszacowania danych na województwa.
6. Handel zagraniczny towarami: metodologia badania; skala zjawiska obrotów niezidentyfikowanych terytorialnie; metody rozszacowania danych na województwa.
8. Prezentacja wyników.
9. Podsumowanie i rekomendacje.

Dlaczego handel zagraniczny według województw?

zarówno obroty towarowe z zagranicą, tj. eksport i import towarów, jak i obroty usługowe z zagranicą, tj. dostarczanie usług nierezydentom oraz nabywanie usług od nierezydentów.

- Wymiana towarowa i usługowa z zagranicą to istotny element rozwoju gospodarczego zarówno kraju, jak i regionów.
- Informacje na temat handlu zagranicznego towarami i usługami wg województw:
 - umożliwiają władzom regionalnym prowadzenie polityki wspierania przedsiębiorstw zaangażowanych w eksport towarów i usług,
 - stanowią ważny element we wnioskach o udzielanie pomocy finansowej dla regionów UE,
 - są niezbędnym elementem wiarygodnych analiz statystycznych na temat sytuacji społeczno-gospodarczej poszczególnych regionów kraju i prognoz dotyczących ich rozwoju.

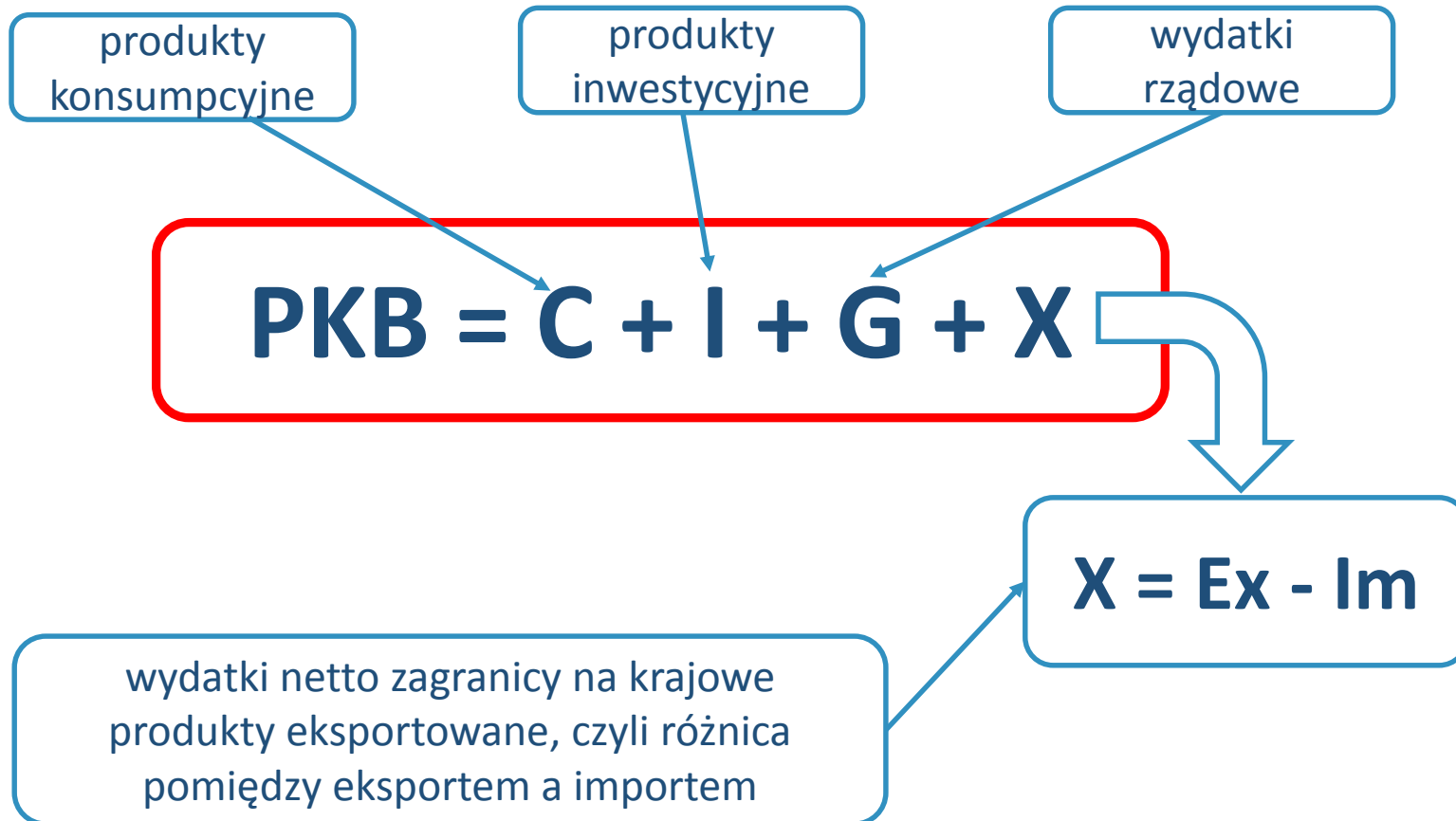

Dlaczego handel zagraniczny według województw?

Polska: Bilans płatniczy / Balance of Payments					
	mln PLN / mn PLN				
	2010	2011	2012	2013	2014
Rachunek bieżący / Current Account	-77 770	-81 497	-60 477	-21 039	-34 687
Saldo obrotów towarowych / Balance on goods	-43 677	-54 790	-34 128	-1 345	-13 633
Eksport / Goods: exports	471 664	545 586	590 045	625 870	663 892
Import / Goods: imports	515 341	600 376	624 173	627 215	677 525
Saldo usług / Balance on Services	13 174	21 073	25 145	32 070	35 874
Przychody / Services: Credit	106 867	121 189	133 621	141 032	151 812
Rozchody / Services: Debit	93 693	100 116	108 476	108 962	115 938
Saldo dochodów pierwotnych / Balance on Primary Income	-47 108	-50 914	-50 874	-50 016	-55 281
Przychody / Primary income: credit	38 418	41 824	48 816	48 693	47 734
Rozchody / Primary income: debit	85 526	92 738	99 690	98 709	103 015
Saldo dochodów wtórnych / Balance on Secondary Income	-159	3 134	-620	-1 748	-1 647
Przychody / Secondary income: credit	20 600	24 822	25 493	25 359	24 872
Rozchody / Secondary income: debit	20 759	21 688	26 113	27 107	26 519
Rachunek kapitałowy / Capital Account	25 705	30 618	35 711	37 857	41 990
Rachunek finansowy / Financial account	-92 927	-80 229	-37 275	-18 673	-13 433
Saldo błędów i opuszczeń / Net Errors and Omissions	-40 862	-29 350	-12 509	-35 491	-20 736

Dlaczego handel zagraniczny według województw?

Cel pracy badawczej

Głównym cel - rozwój metodologii opracowywania informacji o wielkości importu i eksportu towarów oraz usług na poziomie województw (NTS 2)

Cele szczegółowe:

- ustalenie stopnia szczegółowości danych, na które zgłaszane jest zapotrzebowanie;
- identyfikacja źródeł danych w zakresie informacji na temat obrotów towarowych i usługowych z zagranicą na poziomie województw;
- określenie skali zjawiska obrotów niezidentyfikowanych terytorialnie;
- opracowanie metod rozszacowania wartości obrotów niezidentyfikowanych terytorialnie;
- wybór metod docelowych umożliwiających opracowanie danych o obrotach towarowych i usługowych w handlu zagranicznym na poziomie województw;
- przygotowanie szeregów danych w zakresie wartości eksportu i importu towarów oraz usług według województw zgodnie z przyjętymi metodami rozszacowania;
- opracowanie docelowego modelu opracowywania i udostępniania danych na temat międzynarodowych obrotów towarowych i usługowych.

Końcowe produkty pracy badawczej

- Pośredni raport metodologiczny
- Końcowy raport metodologiczny
- Streszczenie raportu technicznego w języku nietechnicznym
- Baza danych 2010-2013 – baza wyników

Organizacja pracy badawczej

- Praca realizowana w dwóch etapach
- I etap:
 - analiza zapotrzebowania na dane z zakresu handlu zagranicznego na poziomie województw,
 - przegląd dotychczas realizowanych prac i doświadczeń innych krajów,
 - przygotowanie opisu metodologii badań statystyki handlu zagranicznego towarami i usługami,
 - analiza zasobów informacyjnych nt. handlu zagranicznego towarami i usługami,
 - ustalenie skali zjawiska obrotów handlowych z zagranicą niezidentyfikowanych terytorialnie,
 - identyfikacja źródeł danych umożliwiających rozszacowanie niezidentyfikowanych terytorialnie danych na województwa,
 - wskazanie metod rozszacowania danych dot. handlu zagranicznego towarami i usługami dla poszczególnych rodzajów usług;
- II etap :
 - opracowanie docelowych metod rozszacowania danych dot. handlu zagranicznego towarami i usługami o obrotach usługowych z zagranicą na poziomie województw z uwzględnieniem tajemnicy statystycznej,
 - naliczenie szeregów danych w zakresie wartości eksportu oraz importu towarów i usług według województw,
 - analiza i prezentacja uzyskanych w wyników,
 - propozycja w zakresie modelu regularnego opracowywania i udostępniania danych

Międzynarodowy handel usługami – metodologia badania

- Cel badania - opracowanie informacji o obrotach realizowanych w międzynarodowej wymianie usług zgodnie z przepisami rozporządzenia Komisji (UE) nr 555/2012 z dnia 22 czerwca 2012 r. zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 184/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie statystyki Wspólnoty w zakresie bilansu płatniczego, międzynarodowego handlu usługami i zagranicznych inwestycji bezpośrednich w odniesieniu do aktualizacji wymogów dotyczących danych oraz definicji
- Badanie prowadzone metodą przedsiębiorstw
- Zakres podmiotowy: rezydenci, którzy uczestniczą w międzynarodowym obrocie usługami (nabycie i/lub dostarczenie usług)
- Zakres przedmiotowy: wartość usług nabywanych i dostarczanych w ramach wymiany międzynarodowej przez podmioty gospodarki narodowej w podziale na poszczególne rodzaje usług i według poziomów podziału geograficznego zgodnie z wymogami w/w rozporządzenia
- Częstotliwość: rok, kwartał

Międzynarodowy handel usługami – źródła danych

Formularze badania DNU-K „Sprawozdanie o międzynarodowej wymianie usług za kwartał ...” oraz DNU-R „Sprawozdanie o międzynarodowej wymianie usług za rok ...”

Dane z NBP w zakresie następujących pozycji usługowych: podróże, usługi pośrednictwa finansowego mierzonego pośrednio (FISIM), usługi ubezpieczeniowe i emerytalne.

Dane z handlu zagranicznego towarami w zakresie wartości kosztów transportu zawartych w wartości towarów importowanych na warunkach CIF*

** Cost Insurance and Freight wg Międzynarodowych Reguł Handlu INCOTERMS*

Międzynarodowy handel usługami

– skala zjawiska obrotów niezidentyfikowanych terytorialnie

WARTOŚĆ OBROTÓW USŁUGOWYCH
OPRACOWYWANA NA PODSTAWIE
DANYCH POCHODZĄCYCH ZE ŹRÓDEŁ
INNYCH NIŻ FORMULARZE DNU-K/DNU-R

WARTOŚĆ OBROTÓW USŁUGOWYCH
DOSZACOWANYCH NA SKUTEK
NIEDOPEŁNIENIA OBOWIĄZKU
SPRAWOZDAWCZEGO PRZEZ
RESPONDENTÓW

Rok	Udział wartości usług niezidentyfikowanych terytorialnie w międzynarodowych obrotach usługowych ogółem w %	
	usługi dostarczone nierezydentom	usługi nabyte od nierezydentów
2010	30,7	32,0
2011	27,7	30,0
2012	27,7	30,7
2013	26,8	30,9

Międzynarodowy handel usługami – metody rozszacowania

**DANE Z FORMULARZY
BADANIA DNU-K/DNU-R**

dostępność danych jednostkowych na poziomie przedsiębiorstw – METODA BEZPOŚREDNIA – możliwość przyporządkowania wartości obrotów do konkretnego województwa na podstawie lokalizacji usługodawcy

**DANE Z POZOSTAŁYCH
ŹRÓDEŁ**

brak danych jednostkowych na poziomie przedsiębiorstw – METODA POŚREDNIA – rozszacowanie danych w oparciu o struktury naliczone na podstawie danych ze statystyki publicznej: badania międzynarodowego handlu usługami, badań turystyki czy NSP2011

Międzynarodowy handel usługami – metody rozszacowania

Główne rodzaje usług wg EBOPS2010	ŹRÓDŁO DANYCH	METODA ROZSZACOWANIA
USŁUGI PRODUKCYJNE	DNU-K/DNU-R	BEZPOŚREDNIA
TRANSPORT	DNU-K/DNU-R	BEZPOŚREDNIA
oprócz kosztów transportu zawarte w wartości towarów importowanych na warunkach CIF	HZ	POŚREDNIA
USŁUGI KONSERWACJI I NAPRAWY	DNU-K/DNU-R	BEZPOŚREDNIA
PODRÓŻE	NBP	POŚREDNIA
USŁUGI BUDOWLANE	DNU-K/DNU-R	BEZPOŚREDNIA
USŁUGI UBEZPIECZENIOWE I EMERYTALNO-RENTOWE	NBP	POŚREDNIA
USŁUGI FINANSOWE	DNU-K/DNU-R	BEZPOŚREDNIA
oprócz FISIM	NBP	POŚREDNIA
OPŁATY ZA KORZYSTANIE Z WŁASNOŚCI INTELEKTUALNEJ	DNU-K/DNU-R	BEZPOŚREDNIA
USŁUGI TELEKOMUNIKACYJNE	DNU-K/DNU-R	BEZPOŚREDNIA
INFORMATYCZNE I INFORMACYJNE	DNU-K/DNU-R	BEZPOŚREDNIA
POZOSTAŁE USŁUGI GOSPODARCZE	DNU-K/DNU-R	BEZPOŚREDNIA
oprócz usług pośrednictwa w międzynarodowym handlu towarami (merchanting) – po stronie przychodów	DNU-K/DNU-R	POŚREDNIA
USŁUGI KULTURALNE, REKREACYJNE I ŚWIADCZONE DLA LUDNOŚCI	DNU-K/DNU-R	BEZPOŚREDNIA
USŁUGI RZĄDOWE	DNU-K/DNU-R	BEZPOŚREDNIA

Międzynarodowy handel usługami – metody rozszacowania pośredniego

RODZAJ USŁUGI	ŹRÓDŁO DANYCH	OPIS DOSZACOWANIA
wartość obrotów doszacowanych na skutek niedopełnienia obowiązku sprawozdawczego przez respondentów	raporty kompletności dla każdego okresu sprawozdawczego	rozzacowanie strukturą podmiotów według województw, które nie dopełniły obowiązku sprawozdawczego (powody: odmowa, zdarzenie losowe, brak aktywności jednostki w danym okresie sprawozdawczym, brak kontaktu z jednostką)
wartość usług transportu towarowego nabytych od nierezydentów wynikająca z dodania kosztów transportu zawartych w wartości towarów importowanych na warunkach CIF	DNU-K/DNU-R	rozzacowanie strukturą wartości nabytych usług transportu towarowego oddzielnie dla każdego rodzaju transportu (morski, lotniczy, kolejowy i samochodowy) oraz analizowanego roku

Międzynarodowy handel usługami – metody rozszacowania pośredniego

RODZAJ USŁUGI	ŹRÓDŁO DANYCH	OPIS DOSZACOWANIA
podróże - podróże prywatne	publikacja GUS i Urzędu Statystycznego Rzeszów „Turystyka w ... r.”	usługi dostarczone nierezydentom (po stronie przychodów) - rozszacowanie w oparciu o strukturę noclegów udzielonych turystom zagranicznym w turystycznych obiektach noclegowych według województw
	Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011	usługi nabyte od nierezydentów (po stronie rozchodów) – rozszacowanie w oparciu o strukturę gospodarstw domowych według województw
podróże - podróże służbowe	DNU-K/DNU-R	rozzacowanie strukturą wartości obrotów z tytułu podróży służbowych

Międzynarodowy handel usługami – metody rozszacowania pośredniego

RODZAJ USŁUGI	ŹRÓDŁO DANYCH	OPIS DOSZACOWANIA
usługi pośrednictwa w międzynarodowym handlu towarami (merchanting) (dotyczy przychodów dla lat 2010-2012)*	DNU-K/DNU-R	rozzacowanie strukturą wartości obrotów z tytułu usług pośrednictwa w międzynarodowym handlu towarami (merchanting)
usługi pośrednictwa finansowego mierzone pośrednio (FISIM) (dla 2013 roku)	DNU-K/DNU-R	rozzacowanie strukturą wartości dostarczonych / nabytych usług finansowych
usługi ubezpieczeniowe	DNU-K/DNU-R	rozzacowanie strukturą wartości obrotów z tytułu usług ubezpieczeniowych

* ze względu na obowiązującą metodologię liczony jako wartość netto, tj. różnicę pomiędzy przychodami a rozchodami

Obroty towarowe z zagranicą – metodologia badania

- Cel badania - opracowanie informacji o wartości eksportu i importu towarów przekraczających granice RP
- Zakres podmiotowy: wszyscy eksporterzy i importerzy dokonujący obrotu w zagranicznym handlu towarami
- Zakres przedmiotowy: wartość towarów eksportowanych/ importowanych
- Częstotliwość: miesiąc

Obroty towarowe z zagranicą – źródła danych

SYSTEM EXTRASTAT

- obejmuje wymianę towarową z krajami spoza Unii Europejskiej (UE)
- informacje pozyskiwane ze zgłoszeń celnych
- rejestruje towary przekraczające granicę kraju, w tym także obroty, które zostały wyprowadzone z terytorium UE lub dopuszczone do obrotu na terytorium UE.

SYSTEM INTRASTAT

- obejmuje wymianę towarową z krajami Unii Europejskiej (UE)
- obowiązek dostarczania danych - wszystkie osoby fizyczne lub prawne, a także jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej, które są podatnikami podatku od towarów i usług (VAT) i realizują wymianę towarową z krajami UE o wartości powyżej ustalonych progów sprawozdawczych
- corocznie ok. 100 tys. podmiotów pozostaje zwolnionych z powyższego obowiązku - dane ich są doszacowywane dla Polski ogółem

Podmioty dokonujące obrotów w handlu zagranicznym to zarówno rezydenci, jak i nierezydenci gospodarki polskiej.

Obroty towarowe z zagranicą – źródła danych

ALTERNATYWNE ŹRÓDŁA DANYCH:

- dane dot. obrotu produktami morskimi - z Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi,
- dane dot. wymiany z zagranicą gazem ziemnym i energią elektryczną - ze sprawozdań statystycznych Ministerstwa Gospodarki,
- informacje na temat przeniesienia prawa własności statków - z Rejestrów Okrętowych Stałych z Izb Morskich przy Sądach Okręgowych w Gdańsku i Szczecinie,
- informacje na temat przeniesienia prawa własności statków powietrznych - z Rejestru Cywilnych Statków Powietrznych prowadzonego przez Urząd Lotnictwa Cywilnego, dane o niektórych dostawach towarów wojskowych pozyskiwane z dokumentu „Certyfikat”.

Obroty towarowe z zagranicą – skala zjawiska obrotów niezidentyfikowanych terytorialnie

UCZESTNICY HANDLU ZAGRANICZNEGO TOWARAMI

REZYDENCI RP

- posiadają numer REGON
- posiadają NIP
- objęci obserwacjami statystycznymi

NIEREZYDENCI

- nie posiadają numer REGON
- nie są objęci obserwacjami statystycznymi

PODATNICY VAT
posiadający NIP

POZOSTAŁE
PODMIOTY
nieposiadające NIP

Obroty towarowe z zagranicą – skala zjawiska obrotów niezidentyfikowanych terytorialnie

**WARTOŚĆ
EKSPORTU/IMPORTU
REALIZOWANA PRZEZ
NIEREZYDENTÓW**

**WARTOŚĆ EKSPORTU/IMPORTU
DOSZACOWANIA NA SKUTEK
ZWOLNIENIA Z OBWOIĄZKU
SPRAWOZDAWANIA W RAMACH
INTRASTATU**

Rok	Udział wartości towarów niezidentyfikowanych terytorialnie w towarowych z zagranicą ogółem w %	
	eksport	import
2010	15,2	11,7
2011	13,8	11,8
2012	14,7	12,6
2013	15,2	12,6
2014	17,9	14,2
I-X 2015	19,7	16,5

Obroty towarowe z zagranicą – dodatkowe ograniczenia

SIEDZIBA
EKSPORTERA/IMPORTERA

bezpośrednie formy handlu

SIEDZIBA PRODUCENTA
PRODUKTÓW NA
EXPORT/NABYWCY
IMPORTOWANYCH
PRODUKTÓW

SIEDZIBA
EKSPORTERA/IMPORTERA

pośrednicy handlowi

SIEDZIBA PRODUCENTA
PRODUKTÓW NA
EXPORT/NABYWCY
IMPORTOWANYCH
PRODUKTÓW

SIEDZIBA
EKSPORTERA/IMPORTERA

działalność grup
przedsiębiorstw

SIEDZIBA PRODUCENTA
PRODUKTÓW NA
EXPORT/NABYWCY
IMPORTOWANYCH
PRODUKTÓW

Obroty towarowe z zagranicą – poszukiwanie metod roszacowania

- rozważono budowę modeli ekonometrycznych objaśniających zjawisko handlu zagranicznego w ujęciu regionalnym – odstępianie od tej metody
- przeprowadzono ocenę podobieństwa struktur eksportu według województw w latach przed wejściem Polski do Unii Europejskiej (2002, 2003) oraz po wejściu Polski do Unii Europejskiej (2005, 2006) w różnych ujęciach, w tym m.in. struktura eksportu dla Polski wg województw, struktura eksportu według Sekcji CN (22 grup towarowych) i wg województw, struktura eksportu w województwach wg Sekcji CN
- wykorzystano miary dedykowane ocenie odległości struktur, tj.: miarę E.Nowaka opartą na przekształceniu ilorazowym oraz miarę K.Kukuły opartą na korelacji struktur – wartości miar w przedziale $\langle 0;1 \rangle$
- Czy struktury uzyskane dla wartości eksportu zidentyfikowanego terytorialnie mogą mieć zastosowanie do wartości eksportu o nieznanym województwie?

Obroty towarowe z zagranicą – poszukiwanie metod roszacowania

Wnioski:

- roszacowanie wartości eksportu Polski ogółem na województwa może zostać przeprowadzone przy wykorzystaniu struktur dla wartości eksportu zidentyfikowanego terytorialnie - wartości miar odległości struktur $<0,2$ wskazują na podobieństwo
- wskazane każdorazowe badanie odległości struktur danego roku i roku 2002
- w przypadku danych o wartościach eksportu poszczególnych grup towarowych powyższa metoda roszacowania nie ma zastosowania do wszystkich grup towarowych na poziomie Sekcji CN

Obroty towarowe z zagranicą – metody rozszacowania

- przeprowadzono analizę podobieństwa struktur obrotów towarowych z zagranicą według województw pomiędzy latami 2002 i 2013

Wyszczególnienie	EKSPORT	IMPORT
MIARA EUKLIDESOWA	0,161	0,154
MIARA NOWAKA	0,203	0,152
MIARA KUKUŁY	0,126	0,059

- uzyskane miary wskazują na podobieństwo struktur pomiędzy 2002r. i 2013r. – przesłanka do rozszacowania niezidentyfikowanych terytorialnie obrotów towarowych z zagranicą przy zastosowaniu struktur naliczonych w oparciu o wartości obrotów towarowych z zagranicą o ustalonym województwie ich generowania.

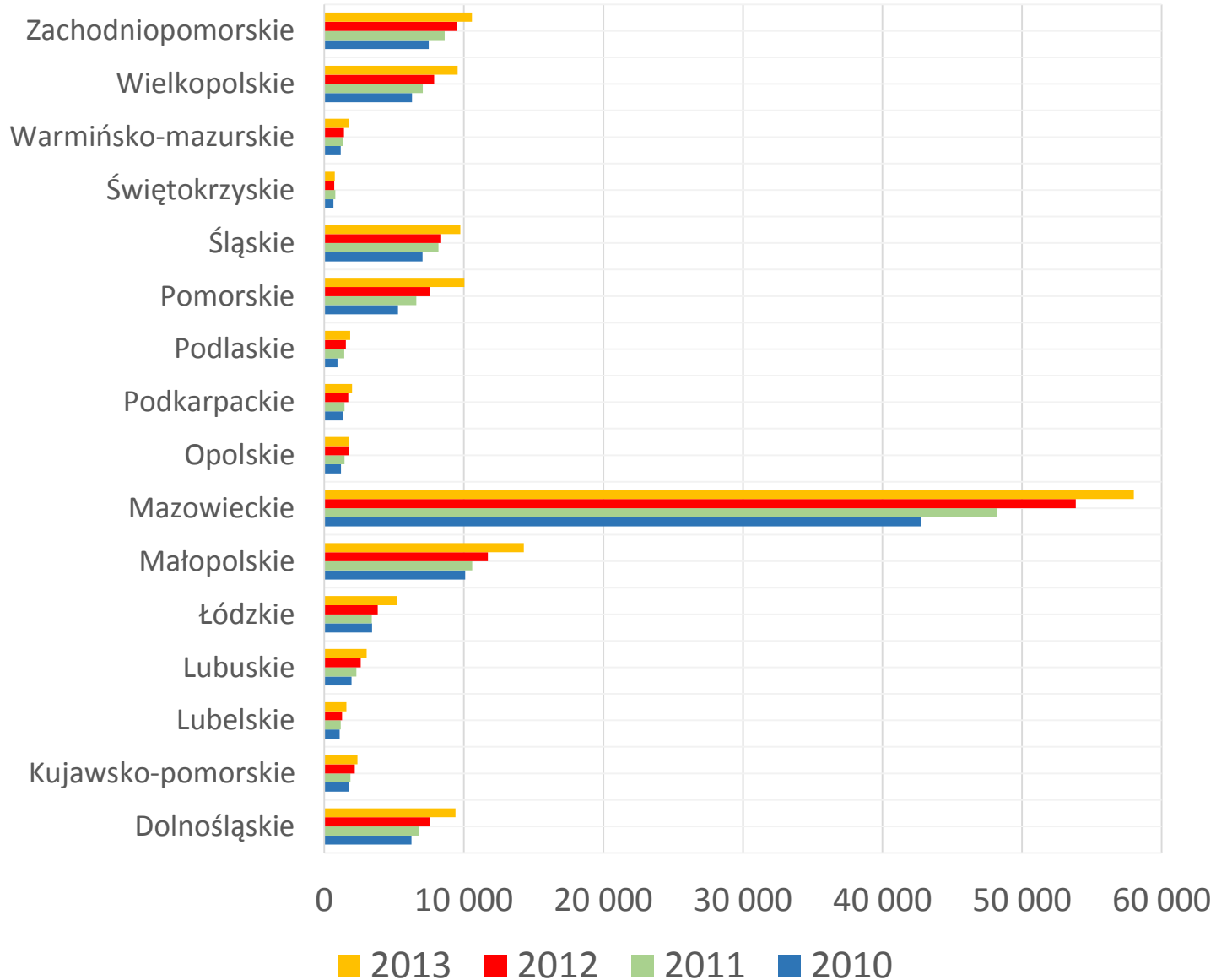

Obroty towarowe z zagranicą – metody rozszacowania

METODA	UJĘCIE	Struktura obrotów realizowanych przez:
1	Dane o handlu zagranicznym są przedstawione bez żadnych dodatkowych ingerencji	rezydentów i nierezydentów RP ustalona w oparciu o rzeczywiste dane
2	Z danych o handlu zagranicznym usunięto informację o wszystkich nieokreślonych podmiotach	rezydentów RP ustalona w oparciu o dane uwzględniające transakcje dokonywane przez rezydentów RP
3	Dane o obrotach nieokreślonych podmiotów zostały rozszacowane strukturą województw, jaka została wyliczona w metodzie 2	rezydentów i nierezydentów RP ustalona w oparciu o dane uwzględniające transakcje dokonywane przez rezydentów RP

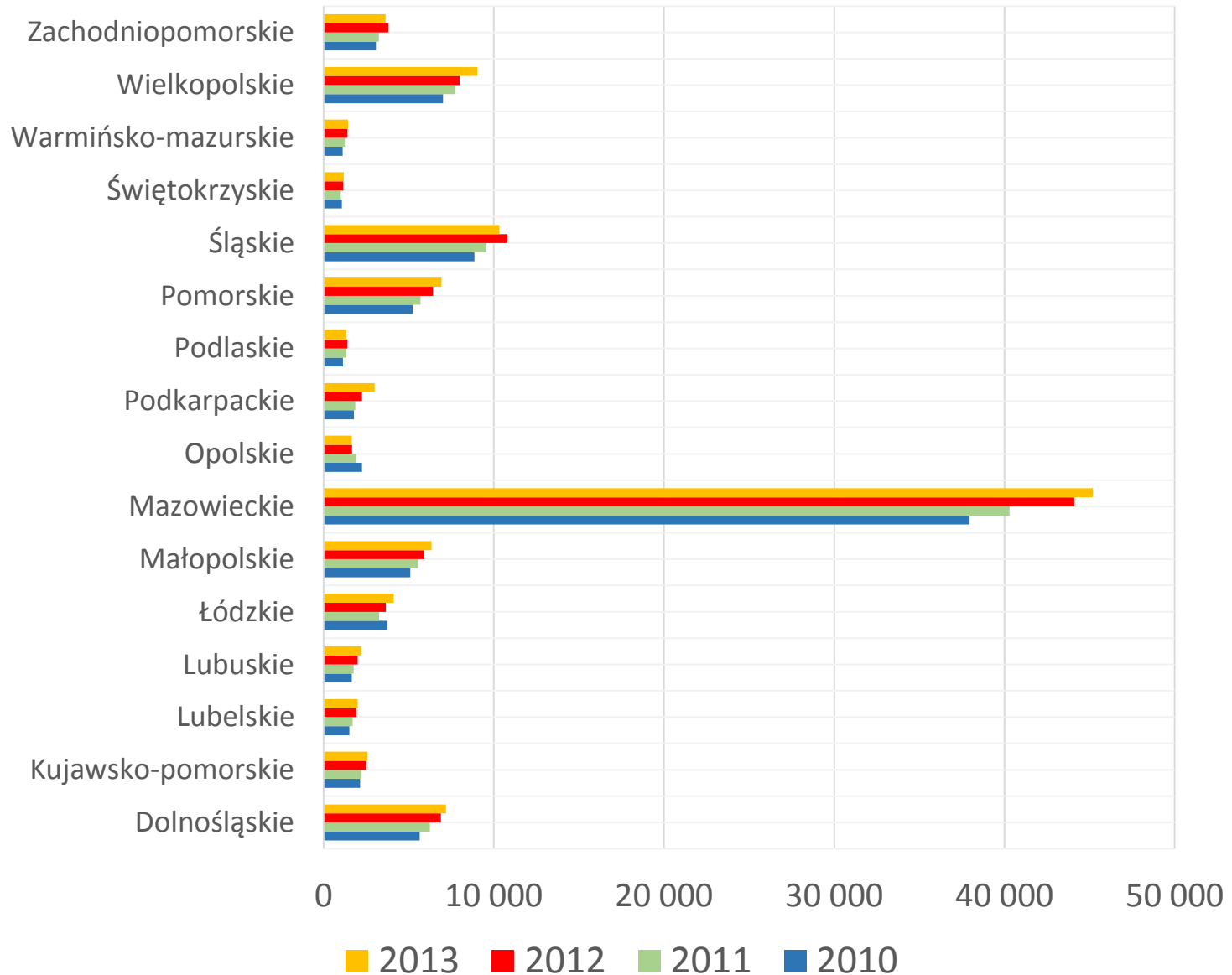

Wartości usług dostarczonych nierezydentom w mln zł wg NTS 2

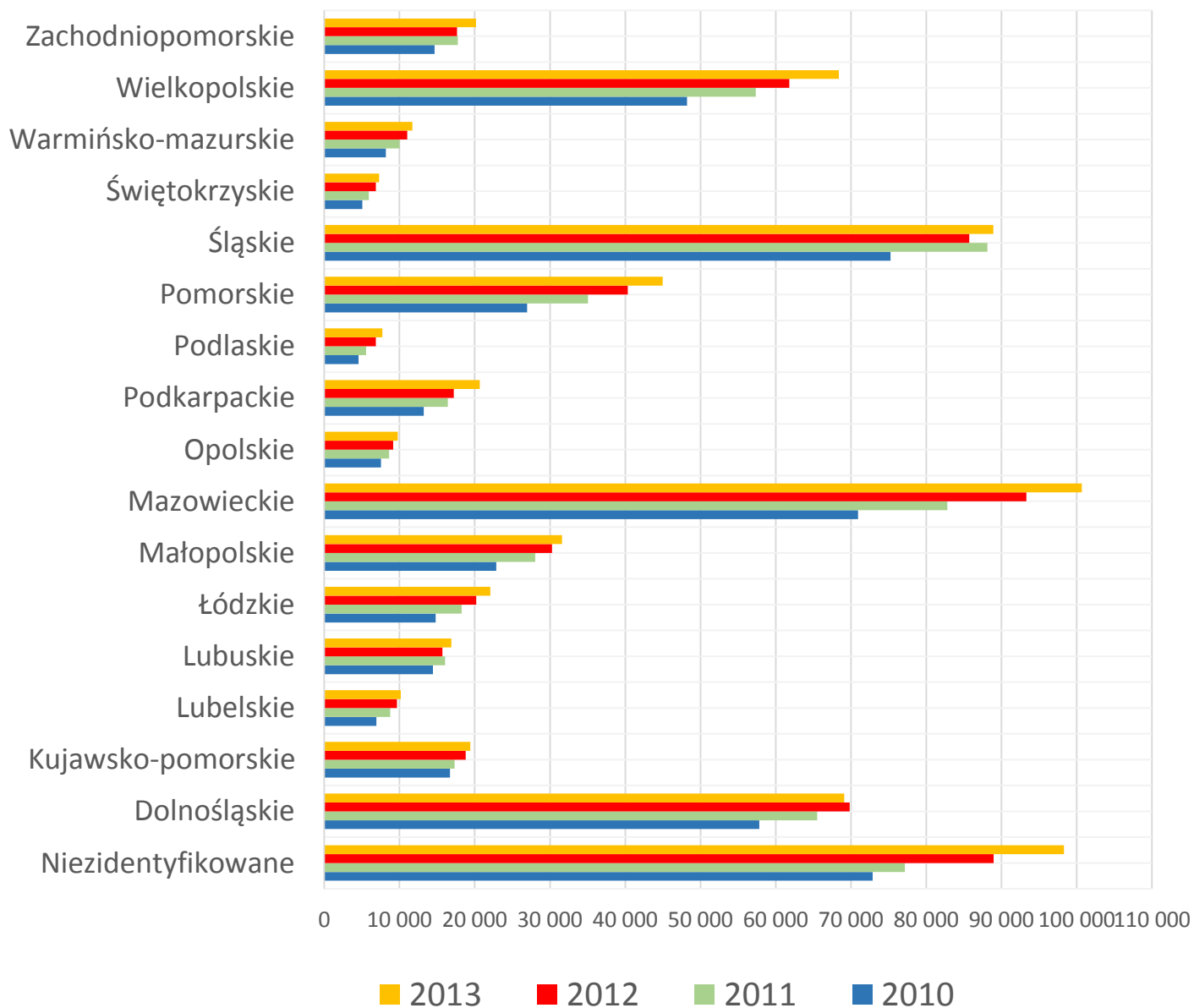

Wartości usług nabytych od nierezydentów w mln zł wg NTS 2

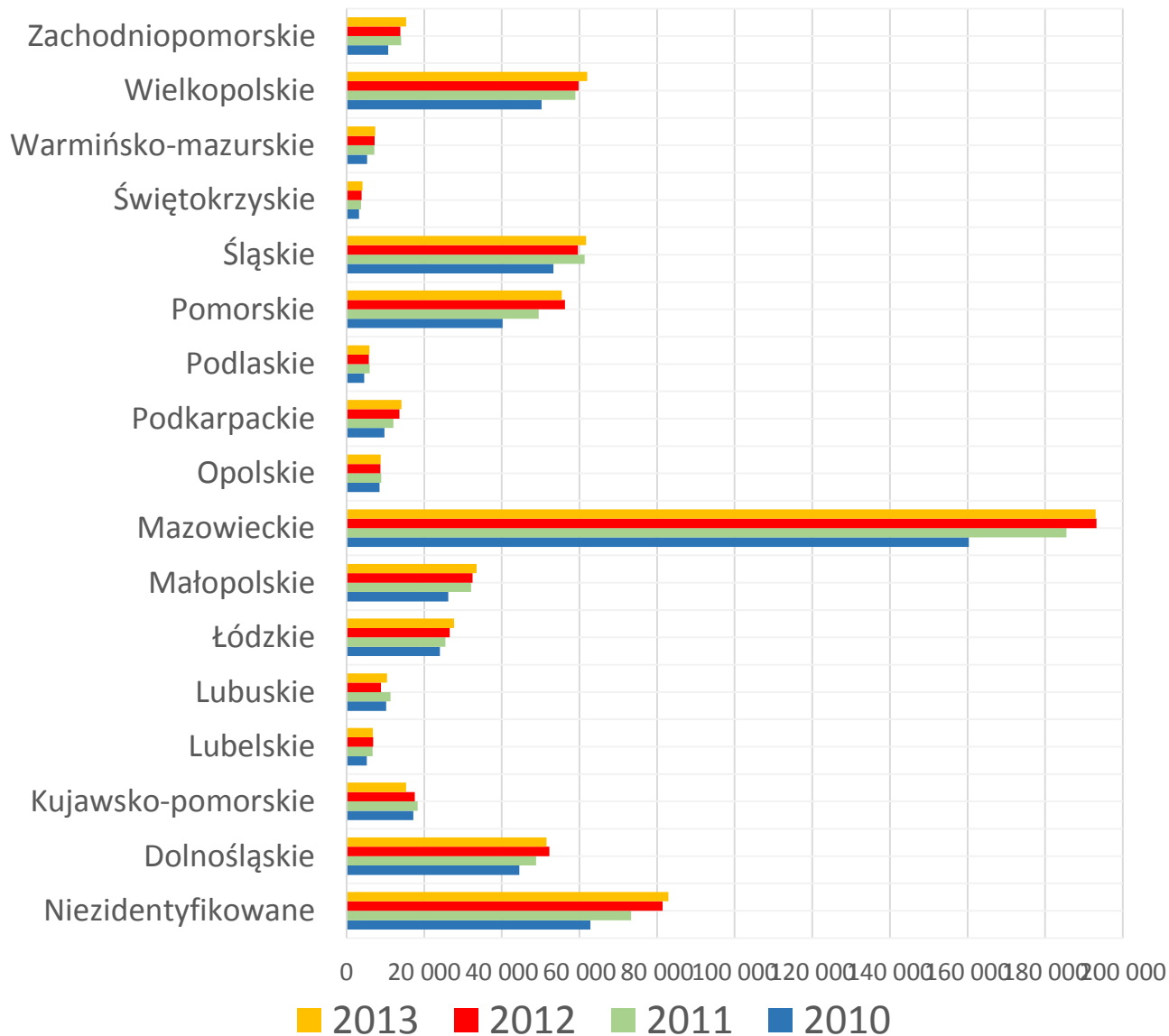

Wartości eksportu w mln zł wg NTS 2 – METODA 1

Wartości importu w mln zł wg NTS 2 – METODA 1

Obroty towarowe z zagranicą – porównanie danych z danymi dot. produkcji na eksport

- dla 2013 r. przeprowadzono analizę podobieństwa struktur wartości eksportu ze strukturami łącznych przychodów ze sprzedaży produktów na eksport oraz sprzedaży towarów i materiałów na eksport
- informacje na temat przychodów z eksportu z badania realizowanego na formularzu SP *Roczna ankieta przedsiębiorstwa 2002 i 2013*

Wyszczególnienie	METODA 1-SP	METODY 2/3-SP
MIARA EUKLIDESOWA	0,171	0,046
MIARA NOWAKA	0,171	0,136
MIARA KUKUŁY	0,128	0,008

- wnioski: metody 2 i 3 zapewniają wyniki rozszacowania bardziej zbliżone do sytuacji występującej w przedsiębiorstwach produkujących na eksport

Podsumowanie i rekomendacje

- różne formy zaangażowania w międzynarodową wymianę dóbr i usług – od tradycyjnej wymiany handlowej po zaangażowanie kapitałowe realizowane w formie inwestycji zagranicznych
- wzrost zapotrzebowania na informacje dot. handlu zagranicznego towarami i usługami jako następstwo procesu globalizacji gospodarki światowej
- ze względu na specyfikę badań zastosowanie odmiennych podejść do opracowania informacji o handlu zagranicznym towarów i usług na województwa
- wybór docelowej metody rozszacowania wartości eksportu i importu towarów na województwa w zależności od celu wykorzystania danych:
 - krajowe analizy poszczególnych regionów oraz porównania międzyregionalne – wskazane zapewnienie porównywalności z innymi kategoriami makroekonomicznymi takim jak produkt krajowy brutto (PKB), czy wartość dodana brutto (WDB) - handel zagraniczny towarami realizowany przez rezydentów – bez pozycji „niezidentyfikowane”
 - analizy na poziomie powiązań z zagranicą – analiza z wyszczególnieniem pozycji „niezidentyfikowane”

Podsumowanie i rekomendacje

- pierwsza praca badawcza podejmująca temat handlu zagranicznego w ujęciu regionalnym realizowana przez polskiej statystyki oraz pierwsza w kraju tak kompleksowa analiza w zakresie międzynarodowego handlu usługami
- punkt wyjścia do dalszych prac badawczych mających na celu rozszacowanie danych w podziałach według towarów/usług i kraju
- tematyka handlu zagranicznego towarami i usługami według województw rekomendowana do cyklicznej realizacji w ramach badań statystyki publicznej
- decyzja co do dalszych prac w obszarze podjętego tematu badawczego – po uzyskaniu opinii Komisji Metodologicznej odnośnie wyników przeprowadzonej pracy badawczej

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Dziękuję za uwagę

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2007-2013